

به ناوی خوای به خشندهو میهره بان

به ناوی گه له وه

نه نجومه نی نیشتمانی کوردستان - عیراق

ژماره ی ده رهیتان: ۱۱

رۆژی ده رهیتان: ۲۰۰۲/۶/۲۵

پشت به حوکمه کانی برگه (۱) ی مادده ی (۵۶) و مادده ی (۵۳) له یاسای ژماره (۱) ی هموارکراوی سالی (۱۹۹۲) و، له سه ر داوای وه زیری دادو ره زامه ندیی نه نجومه نی وه زیران و، نهو یاساکارییه ش که نه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراق له دانیشتنی ناسایی ژماره (۲۴) ی رۆژی (۲۰۰۲/۶/۲۴) یدا نه نجامی داوه و، به پیتی نهو دهسه لاتنه ش که برگه (۳) ی مادده ی دووه می یاسای ژماره (۱۰) ی سالی ۱۹۹۷ پیمانی داوه، بریاری ده رهیتانی نه م یاسایه ی خواره وه مان دا:

یاسای ژماره (۱۱) ی سالی ۲۰۰۲

یاسای یه که م هموارکردنی یاسای ژماره (۱۷) ی سالی (۱۹۹۹) ی

پارتیزه رایه تیی هه ریمی کوردستان

مادده ی یه که م:

برگه ی دووه م، له مادده ی سیازده ی یاساکه هه موارده کری و وهک نه مه ی خواره وه ده خویتریتته وه:

دووه م: نه گهر پارتیزه ر، به بی مه عزه رده تی به جی بو دوو سالی دوبه دوا ی یه ک له نابوونه ی به شدار بوون و رسومی بریار له سه دراو دوا که وت و نهیدا، نه وه له و باره دا ناوی له لیسته که دوور ده خویتریتته وه و نهو ماوه یه ی به پارتیزه رایه تی بو له قه له م نادرئ و بو قیده همیشه حساب ناکرئ. جا نه گهر ویستی ده ست بکاته وه به پارتیزه ری نهوا پیویسته له سه ری داوا یه ک پیشکه ش بکات که سه ره له نوئ ناوی تو مار بکریته وه وه ده شبی شه رتوشرووتی مادده کانی (۴، ۶، ۷) ی یاساکه ش ره چاو بگریت.

مادده ی دووه م:

برگه ی (یه که م) له مادده چوارده ی یاساکه هه موارده کری و وهک نه مه ی خواره وه ده خویتریتته وه:

یه که م: نهو که سه ی ناوی له لیسته که دوور خرابیتته وه، ناشی هیچ جو ره نیشیتی پارتیزه ری بکات تا سه ره له نوئ ناوی تو مار نه کریته وه.

ماددهی سییه م:

ماددهی پازده له یاساکه پووچهل ددکریتنه ووه، نهمه ی خوارده و دیتنه جیکای:

یه که م: ردهمی تو مارکردنی ناو له لیسته که دا و دک نهمه ی خوارده و ددهیت:

۱- بۆ نه و کهسه ی ته مه نی له چل سال تیه په ریبه و، زیاتر له سی سالیش به سه ر ودرکردنی پروانامه ی به کالۆریۆسی یاسا یان ها و تاکه یدا رابوردی (۴۵۰) چوارسه د و په نجا دیناره.

۲- بۆ نه و کهسه ی پیشتتر بۆ ما و دیه ک که له سی سالی سه ر و مر (مستمر) که متر نه بی دادکایی کردبی یان وانه ی یاسایی به دهرس گو تیه ته و د یان و دزیفه ی سه ر و کی نیددعا یان مودده عیبی کشتی یان راویژکاری یاسایی له دایه رکانی هه ریمدا دیتیبی (کردبی) (۲۵۰) دوو سه د و په نجا دیناره، هه ر ودها بۆ نه و کهسه ش که بۆ ما و دیه ک له پینج سال که متر نه بی و دزیفه ی جیکری مودده عیبی کشتی به سه ر بردبی.

۳- بۆ نه و کهسه ی ته مه نی له چل سال تیه په ریبه و سی سالیش به سه ر ودرکردنی پروانامه ی به کالۆریۆسی یاسا یان ها و تاکه یدا رانه بوردی، هه ر ودها بۆ نه و کهسه ش که ما و دیه ک پاریزه رایه تی کردبی له سی سال زیاتر نه بی (۲۰۰) دوو سه د دیناره.

۴- بۆ نه و کهسه ی ته مه نی له چل سال تیه په ریبه و، ما و ده ی سی سال به سه ر ودرکردنی پروانامه ی به کالۆریۆسی یاسا یان ها و تاکه یدا رانه بوردی (۴۰۰) چوارسه د دیناره.

۵- بۆ نه و کهسه ی که پیشتتر، به حوکم، ناوی له لیسته که دوو خرابیتته و (۵۰۰) پینج سه د دیناره.

دووم: ردهمی فراوانکردنی سه لاجیه (ردهمی پله به ندی) و دک نهمه ی خوارده و ددهیت:

۱- له مه شقکارده و تا موماریس (۱۰۰) سه د دیناره.

۲- له موماریسه و تا راویژکار (۲۰۰) دوو سه د دیناره.

سییه م: نابوونه ی به شداربوونی سالانه و دک نهمه ی خوارده و ددهیت:

۱- بۆ پاریزه ری مه شقکار (۵۰) په نجا دیناره.

۲- بۆ پاریزه ری موماریس (۱۰۰) سه د دیناره.

۳- بۆ پاریزه ری راویژکار (۱۵۰) سه د و په نجا دیناره.

مادده ی چواره م:

یه که م: نهم دهقه ی خوارده و بۆ برکه ی (سییه م) ی مادده ی شازده ی یاساکه زیاد ددکری و زنجیره که ی ددهیتته (۵):

۵- گرتیه ستی به سیفه تی راویژکاری یاسایی بۆ یه ک دایه رده ی ردهمی یان نیمچه ردهمی یان بۆ یه ک بانک به مه رجی نیشه که ی بریتی بیت ته نیا له راویژکردنی یاسایی و

مافی نهودی نهیبت بیته وه کیلی نهو لایه نه له ده عواگه لیتکدا که نهو لایه نه خوی ددیکاته وه یان له دژی ده کرتیه وه.

دوودم: نه م برگه یه ی خوارده وه بو ماده ده شازده دی یاساکه زیاده دکرئ وده بیته برکه ی (چوارده م):

چوارده م: ماوه ی خزمه ت له دادگاکان و نیددیعی کشتی، یان له بهر توده رایه تی مافه کان له دایه رده یک له دایه رده کانی هه ریم یان له وانه وتنه وه دی کولجی یاسا، دوا ی ودرگرتنی پروانامه ی به کالۆریۆسی یاسا یان هاوتاکه ی بو پله دار کردنی که دهقه که ی له م ماده دیه دا هاتوه، حساب ده کرئ.

ماده ی پتتجه م:

ماده دی نۆزده مینی یاساکه پووچه ل ده کرتیه وه، نه مه ی خوارده دتته جتگای: یه که م: پاریزه ری ناوی له لیسته که دا تۆمار نه کرابی ناشی راویژکاری یاسایی بکات یان بیته وه کیلی غه یرو نیددیعی مافکه لی بکا وه به رده می دادگاکان و لایه نگه لی لی پتتجه وه دا دیفاعی لی بکات یان نا کوکی به کلابکاته وه، ته نیا نه مه ی خوارده وه نه بی:

۱- نهوانه ی ده عوا ی سه ربه چاک کردنی کشتوکال و نه حوالی شه خصی و نه حوالی مه ددنیان له دادگاکاندا هه به، بو یان هه به میردیان و خه زووریان و خزمی تا پله ی دوودمه یان بکه نه وه کیل، که سیکیش به پی (ولایه یان وصایه یان قه مومه یان تولیه) جتگای که سیکیش تر بگرتیه وه، نه ویش نهو مافه ی هه به.

۲- وه زیری پیو ندیدار یان سه ره کی لایه نیک که سه ربه وه زارده ت نیه، بو یان هه به فرمانه ریکی خاوه ن پروانامه ی به کالۆریۆسی یاسا (به شی یاسا) ی خویان له جیاتنی خویان دابننن که له مورافه عه ی به رده م دادگاکان و نهو لایه نانه ی که خه سلته تی یاساییان هه به، له م ده عوا یانه ی خوارده وه ناماده بین:

ا- لهو ده عوا یانه دا که دایه رده یک له دایه رده کانی ده ولته تهره فیک بیت تیداو به ها که ی له (۲۵۰۰۰) بیست و پتتجه هزار دینار زیاتر نه بیته.

ب- لهو ده عوا یانه دا که له نیوان دایه رده کانی ده ولته یان هه ندیکیان له دژی هه ندیکیان ده یکه نه وه، سا به های ده عوا که هه رچه دتی ده بی، بیته.

دوودم: لیژنه یه ک بو دابه شکردنی ده عوا حکومه ییه کان، له سی نه ندام پتک ده هتیری یه کتیکیان نوینه رایه تی وه زارده تی دارایی و نابووری ده کات که نهو وه زارده ته له ناو نهو فرمانه رانه ی خویدا که پروانامه ی به کالۆریۆسی یاساییان هه به دایه دتی و، دوودمه یان نوینه رایه تی سه ندیکای پاریزه ران ده کات که سه ندیکا له ناو پاریزه ره راویژکاره کاندا دایه دتی و، نه ندامی سییه م نهو دایه رده دایه دتی که وه کاله ته که بو هه ر ده عوا یه ک، به جیا، ده کاته وه.

سیټیټیم: ده‌عواگه‌لی دایه‌ره ره‌سمی و نیمچه ره‌سمییه‌کان که ددیانه‌وی پارټیزه‌ریکی تټدا بکه‌ن به‌وه‌کیلی خوټان مافه‌کانیان بیاریزی، تنها نه‌و لیژنه‌یه دابه‌شیان ده‌کات و، دانانی پارټیزه‌ره‌ک‌ش به‌پټی گرنگیی ده‌عواکه‌و به‌ره‌زامه‌ندیی زوړینه‌ی نه‌ندامانی لیژنه‌که ده‌بټت.

مادده‌ی شه‌شم:

مادده‌ی بیسته‌می یاساکه پوچه‌ل ده‌کرټه‌وه‌و نه‌مه‌ی خواره‌وه‌ی له‌جټگا داده‌نری: بکه‌م: پارټیزه‌ر بوی هه‌یه بو پاراستنی خاوه‌ن و دکاله‌ته‌که هه‌ر ریگایه‌کی یاسایی بگریته به‌ر که خوټی به‌شایانی بزانی و، هه‌ر شتیکیش له‌سکالانامه‌ی ده‌عواکه‌ دا بنووسی یان له‌مورافه‌ده‌دا بلټی و بنووسی که نیلتیزامی مافی دیفاعی تټدا بی به‌رپرس نایی. دوو‌دم: پټویسته‌ پارټیزه‌ر له‌لایه‌ن دادگاگان و لایه‌نگه‌لی لی پټچینه‌وه‌و دایه‌ردکانی هه‌ریم و مه‌رجه‌عکانی دیکه‌وه‌ ریزی لی بگیری و بایه‌خی شیاو به‌پله‌وپایه‌ی پارټیزه‌ری پی بدری. نه‌و لایه‌نانه‌ پټویسته‌ ناسانکاریی زه‌روورو نوسولیی که بو نه‌نجامدانی پیشه‌که‌ی پټویسته‌ بوی فه‌راهم بکه‌ن و ناشی داواکاریه‌ نووسراوه‌دکانی پشت‌گویی بخه‌ن و، پټویسته‌ له‌سه‌ریان - دادگاگان و لایه‌نه‌ دادگاییه‌کانی لی ده‌رچی - له‌ماو‌دی نه‌و په‌ری یه‌ک هه‌فته‌ دا(که له‌روژی تو‌مارکردن و ودرگرتنی داواکاریه‌ نووسراوه‌دکانییه‌وه‌ دست پی ده‌کا) سه‌یری بکه‌ن و بیبیره‌وه‌، خو نه‌که‌ر هات و له‌و ماو‌ده‌دا نه‌ب‌ردرایه‌وه‌، نه‌وه‌ له‌و بارده‌دا پارټیزه‌رکه‌ پټویسته‌ سه‌ندیکی لی ناگادار بکات.

سیټیټیم: پټویسته‌ له‌سه‌ر دادگاگان و لایه‌نه‌کانی لی پټچینه‌وه‌ ریگا بدن به‌ پارټیزه‌ر، پیش نه‌وه‌ی و دکاله‌ته‌که ودرگیری فایلی ده‌عواو نه‌وراقی لی پټچینه‌وه‌ بخوټنټیته‌وه‌و سه‌یری هه‌مرو شتیک بکات که پټوندی به‌و مه‌سه‌له‌یه‌وه‌ هه‌یه که دووی که‌وتوو. هه‌روه‌ها پټویسته‌سه‌ له‌سه‌ریان که ریگای بدن لی پټچینه‌وه‌ی سه‌ردتاییدا یان له‌هه‌ر نیجراه‌کی یاسایی دیکه‌دا ناماده‌ بیټت.

چواردم: ناشی کتټیبه‌کانی پارټیزه‌رو که‌لوپه‌لی نووسینگاه‌کی ده‌ستی به‌سه‌ر دا بگیری و بفرۆشرټت.

مادده‌ی هه‌وتم:

برکه‌ی(چواردم) له‌مادده‌ی بیست و پټنج هه‌موارده‌کری و به‌م شټو‌دی‌ه‌ی خواره‌وه‌ ده‌خوټنټیته‌وه‌:

چواردم: پټویسته‌ له‌سه‌ر لایه‌نه‌ ناوبراوه‌کانی برکه‌(یه‌که‌م)ی سه‌روه‌ه‌ ریژه‌ی(۱۰٪)ی مزوکرټی راویژکاریی پارټیزه‌ر دابشکټن و پارده‌که هه‌واله‌ی سه‌ندیکا بکه‌ن تا به‌داهاتی خوټی تو‌ماری بکات، به‌مه‌رجی سالی له‌(۲۵۰)دوو‌سه‌دو په‌نجا دینار که‌متر نه‌بیټت.

ماددهی هشتم:

ماددهی سی و پینج له یاساکه پووجهلّ دهکرتیهوه و نه‌مه‌ی خواره‌وه‌ی له جی دادنریت:

یه‌که‌م: دادگا، به‌بی نه‌وه‌ی داواشی لی بکری، حوکم ددات به‌سه‌ر نه‌و که‌سه‌دا که هه‌موو دعواکه یان به شتیکی دۆراندووو مزوکرتی پاریزه‌رایه‌تی نه‌و هه‌نده‌ی که دۆراود بدات به دژده‌که‌ی، که نه‌ویش پاریزه‌ری هه‌بووه، که‌سی‌کیش که له‌سه‌ر داواکاری خوی دعواکه‌ی پووجهلّ کرایته‌وه، نه‌ویش (ته‌نها له رووی مزوکرتی پاریزه‌رایه‌تیه‌وه) حوکمی دۆراو ده‌یگرته‌وه.

دوووم: دادگا حوکمی مزوکرتی پاریزه‌رایه‌تی به‌م شتیه‌یه‌ی خواره‌وه دیار ددکات:

۱ - ریزه‌ی (۱۰٪) ی به‌های حوکم پی دهرچوو‌ه‌که (المحکوم به) به‌مه‌رجی له (۵۰۰۰) پینج هه‌زار دینار نه‌ترازی.

۲ - ریزه‌ی (۵٪) ی به‌های به‌ده‌لی به‌مولک کردن به‌مه‌رجی له (۳۰۰۰) سی هه‌زار دینار نه‌ترازی.

۳ - له دعواکه‌لی نه‌حوالی شه‌خصی و نه‌و دعوایانه‌ش که به‌هایان دیارنه‌کراوه‌و له‌و دعوایانه‌شدا که به‌مافی مه‌ده‌نی بنبرده‌کرتین، له (۱۰۰) سه‌د دینار که‌متر نابی و له (۵۰۰) پینج سه‌د دیناریش ناترازی.

سپیه‌م: دادگا بۆ وکیله‌کانی دایره‌کانی هه‌ریم له‌و فرمانه‌رانه‌ی که به‌پتی برگی (یه‌که‌م ۲-ی) مادده‌ی نۆزده‌ی یاساکه بۆ مورافه‌عه دهنیردین حوکمی مزوکرتیه‌کیان بۆ نه‌دا که هاوتابی له‌گه‌ل مزوکرتی نه‌و پاریزه‌رایه‌تیه‌دا که حوکمی بردنه‌وه‌ی (کسب) ده‌عوای بۆ ددری که ده‌قه‌که‌ی له برکه (دوووم) ی سه‌رده‌ودا هاتوووه، ته‌واوی مزوکرتیه‌که‌ش (کامل الاتعاب) که حوکمه‌که‌ی پی دهرچوووه به‌م شتیه‌یه‌ی خواره‌وه دابه‌ش ده‌کرت:

۱- (۳۰٪) ی بۆ نه‌و فرمانه‌ره‌یه که له دعواکه‌دا مورافه‌عه‌ی کردوووه.

۲- (۲۰٪) ی بۆ کارمه‌ندانی دایره‌ یاسایه‌کان یان به‌شی یاسایی له‌وانه‌ی که پروانامه‌ی به‌کالتۆریۆسی یاسا یان هاوته‌که‌یان هه‌یه.

۳- باقیمه‌نی مزوکرتیه‌که به‌ داها‌تی گه‌نجینه (خزینة) ی هه‌ریم تۆماردده‌کرت.

مادده‌ی نۆیه‌م:

برگی (یه‌که‌م) ی مادده‌ی سی و نه‌و له‌یاساکه هه‌مواردده‌کری و به‌م شتیه‌یه‌ی خواره‌وه ده‌خوتیرته‌وه:

یه‌که‌م: پاریزه‌ر بۆی هه‌یه که له‌گه‌ل به‌ وه‌کیل دانه‌ره‌که‌یدا (موکله) له‌سه‌ر گرتیه‌ستیکی نووسراو پتیک بیت که له‌لایهن سه‌ندیکاوه ته‌سدیق ده‌کرت به‌رامبه‌ر به‌ ره‌سمتیکی دیارکراو که (۲۵) بیست و پینج دیناره، ددریت به‌ سه‌ندیکا.

ماددهی دهیم:

برگه‌ی (یه‌که‌م) ی ماددهی چل وهه‌شتی یاساکه هه‌موارده‌کری و به‌م شتوده‌یه‌ی خواره‌وه ده‌خوینریتته‌وه:

یه‌که‌م: ده‌سته‌ی گشتی هه‌ر سێ سال جارێک (که له رۆژی هه‌لبژاردنی نه‌نجومه‌نه‌وه ده‌ست پێ ده‌کا) کو‌ده‌بیتته‌وه.

ماددهی یازده:

ماددهی هه‌فتا و نۆی یاساکه یووچه‌ل ده‌کرتته‌وه و نه‌مه‌ی خواره‌وه‌ی له‌جێ داده‌نری:

یه‌که‌م: وه‌زیری دارایی و نابووری، له‌چوارچێوه‌ی ده‌قه‌کانی نه‌م یاسایه‌دا، رینماییی بو دیارکردنی مزوکریتی پارێزه‌رایه‌تی ده‌رده‌چوینیی بو نه‌و ده‌عوایانه‌ی که دایه‌ره‌یه‌ک له دایه‌ره‌کانی هه‌ریم ده‌بیتته‌ ته‌ره‌فیک تیتیدا.

دووه‌م: نه‌نجومه‌نی سه‌ندیکا بو‌ی هه‌به رینماییی پیتویست بو سانا کردنی به‌رکارخستنی حوکمه‌کانی نه‌م یاسایه‌ ده‌ره‌بیتنی.

ماددهی دوازده:

پیتویسته وه‌زیره‌ په‌یوه‌ندیداره‌کان حوکمه‌کانی نه‌م یاسایه‌ بخه‌نه به‌رکار.

ماددهی سیازده:

نه‌م یاسایه له رۆژی بلاوکردنه‌وه‌ی له (وه‌قایعی کوردستان) دا، ده‌خریتته به‌رکار.

د. رۆژ نوری شاوه‌یس
سه‌رۆکی نه‌نجومه‌نی نیشتمانی
کوردستانی - عێراق